

Kommunstyrelsen

Yttrande över motion om ”revisorernas rekommendationer rörande underfinansiering av kommunens kärnverksamheter”

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat motion av Miljöpartiet de Gröna angående ”revisorernas rekommendationer rörande underfinansieringen av kommunens kärnverksamheter och förslag om att kommunstyrelsen beaktar det som revisorerna rekommenderat” till socialnämnden med begäran om yttrande gällande två punkter i motionen:

1. Effekterna av det implicita effektiviseringskrav som följer av underfinansieringen av kommunens kärnverksamheter inom vård och omsorg.
2. Om träffar med nämnderna 2 ggr/år medför bättre insyn i nämndernas verksamhet, ekonomi och utmaningar.

Remissvar ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 30 juni 2022.

Yttrande

Danderyds kommuns riktlinjer för ekonomistyrning anger följande huvudprinciper för resursfördelning:

Danderyds kommun tillämpar rambudgetering. Det innebär i stort att ett eventuellt tillskott eller avdrag i nästkommande budget relateras till föregående årsbudget, där förändringen mellan åren är i fokus. Undantaget är de avgiftsfinansierade verksamheterna där så kallad nollbudgetering tillämpas.

Lagar och förordningar ska följas och finansieras.

Kommunens huvudprinciper för resursfördelning är:

- Politiska prioriteringar
- Demografi (volymen inom främst barnomsorg, skola och äldreomsorg)
- Pris- och löneökningar mellan åren
- Verksamhetsförändringar (redan beslutade såsom planerade)
- Driftkostnadsförändringar på grund av investeringsvolymen (kapitalkostnader)

Huvudprincipen är att förändringar i demografi, verksamhet och driftkostnader på grund av beslutade investeringar kompenseras fullt ut. Kompensation för politiska prioriteringar och pris- och löneökningar beslutas inför varje nytt budgetår. Det kan ske övrig kompensation till nämnderna och det beslutas i så fall inför varje nytt budgetår.

Vissa kärnverksamheter som barnomsorg, skola och äldreomsorg är helt eller delvis finansierade genom ett beställar-utförarförhållande och styrs då av förväntade och faktiska volymer inom dessa. Dessa verksamheter erhåller en så kallad peng och check vars nivå beslutas inför varje nytt budgetår.

Vidare anger riktlinjerna följande för planeringsprocessen (budgetarbetet):

- Senast februari månad beslutar kommunstyrelsen om planeringsförutsättningar och direktiv till nämnderna inför budget för nästa kalenderår och plan för ytterligare två år.
- Nämnderna ska senast juni månad lämna förslag på budget för nästa kalenderår och plan för ytterligare två år. Det görs genom att nämndens beslut och beslutsunderlag i ärendet lämnas in till kommunstyrelsen. I budgetunderlaget ska nettobudget (driftanslag) både för nämnden som helhet och för respektive verksamhetsområde framgå. Vidare ska förändringen mellan budget för nästa kalenderår mot budget för nuvarande kalenderår framgå samt en beskrivning av de större kostnadsposterna under respektive verksamhetsområde. Underlaget ska även innehålla en omvärldsbevakning tillsammans med en analys av olika nyckeltal som exempelvis nettokostnadsutveckling över tid.
- Kommunstyrelsen bereder senast oktober månad kommunens budget för nästa kalenderår och plan för ytterligare två år.
- Kommunfullmäktige fastställer senast november månad kommunens budget för nästa kalenderår och plan för ytterligare två år. Om inget annat anges fastställer kommunfullmäktige nämndmål, nettobudget och investeringsanslag för respektive nämnd.
- Senast december månad ska nämnderna fastställa nämndens verksamhetsplan för nästa kalenderår. Nämnden fastställer nämndmålets nyckeltal och dess målvärde (årets resultat) samt nettobudgeten för respektive verksamhetsområde.

Socialnämndens förslag till budget innefattar en beskrivning av nämndens ansvar, uppgifter och uppdrag med fokus på nämndens ordinarie verksamhet och grunduppdrag. Vidare beskrivs förändringar i nämndens nettokostnader samt eventuella förändringar i kostnadsslag över åren. Vidare beskriver nämnden prognostiserade volymer som ett underlag för budget.

Nämnden förslag till budget beskriver även risker av väsentlig karaktär. Det kan till exempel handla om ekonomisk risk, risk för verksamhet eller omvärldsrisk och vilka konsekvenser de kan få för kommande budget- och planeringsperiod.

Vidare redogör nämnden för en omvärldsanalys ofta i jämförelse med de uttalade jämförelsekommunerna: Vallentuna, Österåker, Sollentuna, Täby, Sundbyberg, Solna, Lidingö, Nacka, Tyresö, Lomma och Vellinge.

Nämnderna ska minst fyra gånger per år tillstålla kommunstyrelsen en helårsprognos över det ekonomiska utfallet. Huvudfokus i ekonomi-rapporterna ska vara att beskriva avvikelserna på helårsprognosen mot budget. I samband med delårsrapporten och årsredovisningen ska även det verksamhetsmässiga utfallet följas upp.

Vid uppkomna eller förväntade negativa avvikelser mot budget på nämndnivå ska alltid en åtgärdsplan upprättas och beslutas av berörd nämnd och presenteras för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen avgör om det krävs särskilda beslut för att nämnden ska nå en ekonomi i balans.

Om negativa avvikelser förekommer inom nämndens budget samtidigt som den totala nämndbudgeten inte överskrider är det den berörda förvaltningschefens ansvar att vidta åtgärder så att respektive avdelning eller motsvarande når en ekonomi i balans.

De fyra helårsprognoserna redovisas genom budgetuppföljning februari, mars och juli samt delårsrapport augusti månad.

Budgetuppföljningarna redogör för ekonomiska prognoser för helåret samt beskrivning av risker i verksamheten.

Delårsrapporten är en mer ingående rapport där viktiga händelser för nämnden redogörs för såväl som en redovisning eller prognos av nämndens måluppfyllelse samt en beskrivning av risker i verksamheten.

Varje nämnd och styrelse ska årligen avlämna en skriftlig uppföljning av verksamhet, måluppfyllelse och resultat till kommunstyrelsen.

Årsredovisningen ska även innehålla en sammanställd redovisning och en personalekonomisk uppföljning – ett så kallat personalekonomiskt bokslut.

Årsredovisningen innehåller en beskrivning av nämndens ansvar och uppgifter, socialdirektörens kommentarer till resultatet och en redogörelse för viktiga händelser i verksamheten. Nämnden redogör för såväl positiva som negativa avvikelser mot budget på avdelningsnivå samt en sammanställning av förvaltningens personaltal inklusive sjukfrånvaro och personalomsättning. Vidare redogörs för uppföljning av strategiska avtal, genomförd internkontroll, måluppfyllelse samt risker för verksamheten.

I revisionsrapport från januari 2021 rekommenderar revisorerna kommunstyrelsen att; ”Årligen utvärdera effekterna av det implicita effektiviseringskrav som följer av att löner och priser samt peng och check räknas upp med 1 procent innebär för kommunens nämnder.” Vidare står i rapporten att; ”i ekonomistyrningsprinciperna tydliggörs att om det uppstår konflikt mellan att hålla sig inom givna resurser och måluppfyllelse har budgetföreträde.”

Enligt riktlinjer i kommunens ekonomistyrningsregler lämnar socialnämnden rapporter om nämndens verksamhet, utmaningar och risker. Där framgår också eventuella avvikelser mot budget och effekter av aktuell budgetering.

Socialnämnden har vidare inget att erinra om kommunstyrelsens eventuella utredning avseende revidering av riktlinjerna gällande träffar mellan nämnden och kommunstyrelsen.